

EL LLENGUATGE

De la coma (II)

Potser uns quants exemples més que il·lustrin el nostre comentari d'ahir acabaran de fer-lo entenedor. El dedicàvem, com el benèvol lector deu recordar, a l'ús de la coma en certes construccions, que si bé en alguns casos pot considerar-se facultatiu, en d'altres hem de concloure que és imprescindible, no perquè hi obligui la recta comprensió del sentit sinó a fi d'atribuir, d'una manera inequívoca, un determinat element a l'una o a l'altra de les oracions que formen una proposició complexa. Efectivament: no tots els escriptors —i ens referim ara, exclusivament, als escriptors rigorosos— puntuen llurs escrits segons el mateix criteri, però bé es pot indicar algun cas en què hem de considerar que l'ús de la coma no és pas facultatiu. Una construcció com *Encara que ho sàpiga en Pere no dirà res* és anàloga a l'exemple d'ahir, amb la diferència que l'oració subordinada no és condicional sinó concessiva. El sentit no pot oferir cap dubte, però la bona ordenació sintàctica exigeix, tanmateix, d'introduir-hi una coma, abans del grup nominal *en Pere*, amb què aquest grup seria el subjecte explícit de l'oració principal, *no dirà res*, i sobreentès o el·líptic de la subordinada, indicada en primer lloc, o bé després del mateix grup, amb què seria subjecte explícit de la subordinada i sobreentès de la principal.

Anàlogament, si diem *Si regaven els enciams creixien ufanosos*, encara que el sentit no en resulti afectat, l'absència d'una coma que distribueixi els membres de l'oració principal i de la subordinada fa que tant puguem considerar *els enciams* el complement directe de *regaven* com el subjecte de *creixien*: és evident, però, que no pot exercir totes dues funcions alhora. Amb la coma abans d'aquest grup, és el subjecte de la principal, el verb *regar* podent ésser usat en sentit absolut, i amb la coma després, *els enciams* és el complement directe d'aquest verb i el subjecte sobreentès de *creixien*.

Vegem encara un altre cas en què, essent l'element que cal atribuir a l'una o a l'altra de dues oracions que formen una construcció complexa un terme adverbial, fins i tot el sentit exigeix no prescindir d'aquesta coma que té una funció distribuïdora: *Encara que hi plogui sovint no hi ha prou aigua*. Caldria escriure, sens dubte, *Encara que hi plogui, sovint no hi ha prou aigua*, o bé *Encara que hi plogui sovint, no hi ha prou aigua*.

Albert Jané